СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 69. Джерзи Ситі, Н. Дж., середа, 25. марта, 1925.

VOL. XXXIII. No. 69. Jersey City, N. J., Wednesday, March 25, 1925. THREE CENTS

Уряд обіцює дальше зниженнє податків.

ВАШИНГТОН, 23. марта. — Побіжні обчислення податків, заплачених населеннем краю в середині сього місяця, переконали уряд, що він буде мати поважну надвижку понад свої видатки, і тому він буде могти ще далі обнижити федеральні податки.

Департамент скарбу вже взявся виробляти проект нвоого податкового закона, котрий має бути готов в осени. Сей плян мають віддати опісля комітетови палати послів для приходів, щоби в той спосіб оминути закид, що буцімто плян виробив для власної користи міністер Мелон.

З НАФТОВОГО ПРОЦЕСУ.

ШАЙЕН, Вайоминг, 23. марта. — Адвокати Федерального Уряду вже покінчили предкладати своїх свідків, які мали докази, що цілий винаєм федеральних нафтових теренів се одно велике надужиття публичного довіря. В своїй кінцевій промові, бувший сенатор Померін, котрий виступає яко один з адвокатів, висміває оборону адмірала Робисона, що мовляв надзвичайно поважне положенне вимагало заховання аренди в тайні перед сенатом.

СТЕЙТОВА ЛЕҐІСЛЯТУРА НЕ ДОЗВАЛЯЄ ВЧИТИ ЕВОЛЮЦІЇ.

НЕШВИЛ, Тенесі, 23. марта. — Стейтовий ґубернатор підписав нині ухвалений стейтовою леґіслятурою закон, котрим забороняється вчити в стейтових школах науку еволюції (після котрої висші роди звірят розвинулися поволи з низчих). Ґубернатор підписав ухвалу на тій основі, що в Біблії доказано інакше, як учить наука еволюції.

ЗА СВОБОДУ СЛОВА ДЛЯ ҐРАФА КАРОЛІ.

НЮ ЙОРК, 23. марта. — Хоча департамент стейту заявив остаточно, що він не дозволить на ніяку зміну щодо становища ґрафа Михайла Каролі, бувшого президента мадярської републики, себто не звільнить його з обіцянки не брати ніякої участи в політичній роботі в Злучених Державах, мимо сього адвокати ґрафа заповідають, що вони не перестануть своїх заходів, але будуть старатися предложити справу до особистого рішення нового секретаря стейту Келоґа. Вони кажуть, що Келоґ ще не знає всіх фактів справи.

ЗНОВА „ЦАР БУДІВЛЯНОГО ПРОМИСЛУ".

НЮ ЙОРК, 23. марта. — В стейтовім суді почався процес проти Роберта Бриндела, бувшого диктатора будівляного промислу, котрих за свою діяльність відсидів довшу вязницю, та проти Ричарда Пайка і Джана Чепмена, бувших юнійних делеґатів, котрих позиває один будівельний контрактор за зворот 2,000 долярів, які вони взяли за те, що обіцяли йому не допустити до страйку.

ЩЕ ВМИРАЮТЬ ЖЕРТВИ ТОРНАДА.

ІНДІЯНОПОЛИС, Індіяна, 23. марта. — Число жертв торнада ще не перестало зростати. Нині померло тут знова троє людий, покалічених підчас бурі. Двоє з них померло від ґанґрени, а один 7-літний хлопчина помер наслідком корча щоки.

ЗЛУЧУЮТЬ РАТУНКОВУ АКЦІЮ.

ВАШИНГТОН, 23. марта. — Всі орґанізації, що беруть участь у ратунковій акції в околицях, навіжених торнадом, постановили обєднати сю акцію в одно, щоби запобігти подвоюванню роботи.

СМЕРТЬ ВІД ПОЖАРУ ТРАВИ.

БЕЙ ШОР, Лонґ Айленд, 23. марта. — Наслідком пожару сухої морської трави на морськім побережу померли тут нині дві особи. Одна жінка вмерла, затроївши собі легені димом з трави, а один мущина кинувся ратувати свій дім, котрий, як йому здавалося, загрожений пожаром, але при тому замотався в траву й згорів.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА ДЛЯ НІМЦІВ.

НЮ ЙОРК, 23. марта. — Німецькі орґанізації відбули тут віче, щоби домагатися від федерального уряду дати Німцям представника на Елис Айленді, як се мають другі народи для запобіження надужиттям супроти іміґрантів.

КАРАЮТЬ ВЯЗНИЦЕЮ.

НЮ ЙОРК, 23. марта. — Федеральні суди в місті почали знова заострювати кари за переступство прогибіційного закона. Звичайно накладають кару вязниці або високі гривни.

КАНАДА СПОДІВАЄТЬСЯ ПРИПЛИВУ ІМІҐРАНТІВ.

Отава, 23. марта. — Канадійський уряд приготовляється приняти сього року кількасот нових поселенців.

Він сподівається великого припливу головно через те, що іміґрація до Злучених Держав обмежена. Уряд висилає до ріжних европейських країв своїх аґентів набирання кольоністів.

ВИЗНАЧУТЬ ЛІТАК ДЛЯ РОЗСЛІДУ ПОГОДИ.

Вашинґтон, 23. марта Федеральне бюро погоди в Вашинґтоні покінчило вже переговори з фльотним урядом за відступленне літаків для розсліду воздуха в висших верствах. Бюро каже, що такі розсліди значно поліпшать можливість доброго предсказування погоди.

9-ГОДИННА ПОГОНЯ ЗА БУТЛЕҐЕРАМИ.

Ню Йорк, 23. марта. — Прибережна прогибіційна сторожа, гонила за трома лодками, які вона підозрівала за пачкованне горівки, цілих 9 годин. Коли сторожі нарешті зловили втікачів, арештували 8 осіб та відставили до вязниці разом зі сконфіскованим „штофом".

СЕКРЕТ ДОВГОЛІТТЯ.

Ню Йорк, 23. марта. — П. Марія Меффейл, що обходила вчора свої 95-літні уродини сказала ґазетярам, що питалися її як дожити такої глибокої

„Жийте тихим спокійним житем. Будьте вдоволені. Не дозваляйте журі приступити до себе. Найдіть щось цікавого в свойому життю"

КІЛЬКО НІМЦІ ЗАПЛАТИЛИ?

Ґенеральний агент для німецьких справ Паркер Ґільберт стверджує в свому звіті, який відноситься до перших пяти місяців, виконування пляну Доса, за час від 1. вересня 1924 до 31. січня 1925 р. около 395 міліонів золотих марок, з чого Франція одержала понад 160 міліонів марок Англія 83 міліони марок Бельгія 38 міліонів марок і Італія 32 міліони.

САМОВБИЙСТВО ВЧЕНОГО.

Покіпсі.Н. Й. Тут повісився нині в своїм домі професор Джордж Стуарт Фулертон, б. проф. фільософії на Колумбійському університеті в Ню Йорку. Причиною самовбийства була недуга, якої покійник мав набавитися в німецькім воєннім таборі в часі війни.

ПАПУГИ СВІДКАМИ.

В Берліні відбулися дві розправи, яких до засуду обвинувачених богато причинилися папуги. В першому випадку було так, вмер один чоловік, а його сестра зараз тихцем перевезла до себе усі його річи, між иншими папугу. Але брат лишив нешлюбну дитину і опікун домагався, щоб сестра її удержувала. Та сестра відмовилася кажучи, що брат її нічого не лишив. Аж одного разу переходила та сирота біля хати своєї тітки і почула крик знайомої папуги. Зроблено ревізію і знайдено крім папуги инші річи, які лишив покійник. Тітку засуджено на півтора року тюрми за фальшиву присягу, бо вона присягнула, що нічого не взяла від брата. Другий випадок ще цікавіщий. Одна жінка подала о розвід, кажучи, що чоловік її зраджує. Але чоловік заперечв тому і заявив, що знає ту, яку посуджувано, що є любовницею лише здалека і ніколи у неї не був. Місцева розправа мала відбутися в дома любовниці. Як тільки увійшли до хати папуга любовниці закликала: „Добрий День, Артуре". Артур називався обвинуваченний муж. Кращого свідка й не треба було.

РЕЛІҐІЙНИЙ ПРОЦЕС У ЖИТОМІРІ.

У Житомірі розпічниться в найблищих днях процес проти релігійної секти Каламарчука, якого його секта уважає за Христа. Секта вірить, що син Каламарчука походив від Богородиці і буде жити 100 років. Каламарчук проповідує, що одноженство це гріх, діти то нечистий плід, а тільки бездітні можуть бути спасені. Окрім Каламарчука обвинуваченний другий член секти, Цимбалюк, який згідно з наукою секти спалив своїх четверо дітий.

УКРАЇНСЬКІ СОКОЛИ В ПОДЄБРАДАХ.

Опинившись волею подій в колисці сокільства, Чехії, Українці дуже скоро підлягли сокільському впливови і за прикладом кількож вже більше досвідчених українських соколів почали охоче вступати до сокільських рядів.

Почавши від кількох в 1923 р. скількість українських соколів тепер досягла 90, з яких половина єдійсними членами.

Активне відношенне українського сокола до справи привело до найліпших відносин з чеськими братами у великій мірі спричинилось скріплення діяльности подєбрадського Соколу. Лише завдяки Українцям він міг виставити на окружні змагання в Німбурку, аж 3 групи, котрі віднесли добрі успіхи. З Українців у висшому відділі ас. Єреміїв заняв 7-ме місце а в низшому студ. Йорж 2-ге місце Крім того 12 українців одержали почесні диплодми.

В 1924 р. сили Українців значно вселились і в початку грудня м. р. відбулась урочиста присяга українських соколів після котрої відбулась ґімнастична академія, в якій Українці складали, як у висшому так і в низшому відділі значну більшість.

Нарешті в кінці минулого року українські соколи перевели внутрішню орґанізацію своїх членів з метою орґанізувати Український Сокіл і зробити кроки, що до орґанізації всіх українських соколів, що знаходяться в межах ЧСР.. На загальних зборах була вибрана сокільська рада зі старостою ас. Єреміївом на чолі, при начальнику ст. Абрамовичу Членами увійшли ст. Гаврун (секр.) та Кість (скарбник).

Першим своїм завданнем С.Р. поставила вихову кадру сокільських інструкторів, орґанізацію українського сокільського виступу та навязанне зносин з усіми українськими соколами в Чехії.

ЕМІҐРАЦІЯ ДО АРҐЕНТИНИ.

Еміґрація наших людей з Волині до Арґентини не припиняється. По селах оповідають собі що з якогось села виїхав священни з 20 своїми парохіянами люде зтягаються з останнього і дають задатки на дорогу. Найбільший успіх мають ті аґенти, що обіцюють вивести людий за дармо. Аґенти збирають гроші і сміються з легковірних. На цім заробляють всякі ошусти й шарлятани, що робляться ніби аґентами корабельних фірм, збирають кервавицю нашого селянина, очують від села до села, пють та гуляють і славять Бога, що на світі, ще е такі дурні люди, що за обіцяни дають гроші. Ей люде перестаньте еміґрувати, бо закі там що, а грошенята з кишені то з певністю виеміґрують до Мошка, чи Гершка.

Франція не числить на Українців, Білорусинів, Литовців і Німців у польській окупації

ПАРИЖ, 23. березня. — Француські дипльомати кажуть, що симпатії Франції до Польщі не виходять з ніякої любови, але з простого холодного розрахунку.

Вони кажуть, що через те, що Франція меньша населеннем від Німеччини, вона мусіла подбати про союзників, які їй дали-б таку надвишку, або й більшу, як має Німеччина у числі свого населення.

Тепер Німеччина має, кажуть вони, 60,000,000 населення, а Франція лиш 40,000,000. Длятого вона придбала собі союзників, які „дають" їй до розпорядимости стільки населення що має Німеччина, себто 60,000,000, і сим робом Франція має своїх 40,000,000 понад німецьку силу.

Польща має 30,000,000 населення, а в сьому 20,000,000 Поляків), бо 10 міліонів припадає на Українців, Білорусинів, Литовців і Німців, на яких Франція не числить.

Кромі того Франція має ще трох союзників, а саме Бельгію з 8,000,000 населення, Румунію з 18,000,000 населення, і Чехо-Словаччину з 14,000,000 населення, які разом з 20 міліонами (!) Поляків, дають(!) Франції 60,000,000 „до розпорядимости" у випадку війни.

(Цікаво, чому Франція числить, що 3½ міліона Німців в Чехії, а також Українці і Мадяри в Чехо-Словаччині і в Румунії — се її... союзники).

ТАЙНА ВІЙСКОВА УМОВА МІЖ ФРАНЦІЄЮ І ПОЛЬЩЕЮ

ПАРИЖ, 23. березня. — Сюди приїхав польський міністер заграничних справ Скршинський. Він заявив француському премієрови Ерріотови що Польща „ніколи" не згодиться на зміну німецько-польської границі, ані на те, аби сю справу оставити отвореною набудуче для вирішення мировою умовою Німеччини з Польщею. Таке вирішенне, казав Скршинський, оставило би се питанне виключно в руках Німеччини, бо вона яко більша і сильнійша від Польщі, мала би набудуче змогу повести справу по свому.

При сій нагоді вийшла на яву тайна війскова умова Франції з Польщею з 19-ого лютого, 1921-ого року.

В сій умові сказано:

1. — Обі умовні держави обовязуються співділати, колиб на них, або на одну з них, напала ворожа держава.

2.— Обі вони мають взаїмно оборонювати свої території і правні інтереси.

3. — Франція удержує свою війскову місію в Польщі і признає їй кредити за зорушення.

З уваги на сю тайну умову, як тут запевнюють, Франція не може покинути Польщі і тому не може приняти нових умов про „забезпеченне", в яких оставлено би Польщу на ласку Німеччини.

ФРАНЦІЯ БОЇТЬСЯ ПЛЯНІВ НА ЇЇ „ЗАБЕЗПЕЧЕННЄ".

ПАРИЖ, 23. березня. — В тутешніх урядових кругах запевняють, що Франція радо приняла би від Англії забезпеченне своїх границь, але не хоче її умов, які виключують її малих союзників. Длятого француські дипльомати бояться плянів Англії і Німеччини про „забезпеченне" Франції, і як кажуть навіть годі вірити, аби вони їх приняли.

ГРОЗА ДЛЯ ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 23. березня. — Боротьба, яку веде правиця у француському парляменті проти теперішньої правительственної соціялістичної більшости, довела не тільки до роздору в цілому краю, але теж підкопала довіре до влади Франції і дома і заграницею.

Населенне неначеб перед війною ховає золото і срібло дома по скринках і не дає до банків, а капітали з банків втікають заграницю. Наслідком того Франція в критичному фінансовому положенню, а заграницею трудно їй дістати позичку, бо сей стан її фінансів підірвав до неї довіре.

Правиця сподівається змінити становище спровокованнем нових виборів, у яких сподіваються здобути більшість, але тоді повторилась би знову теперішня борня, тільки зі зміною роль, бо ролю деструктивну (руйнуючу) проти консервативної влади приняла-б на себе нова соціялістична меньшість.

ГРОШІ ВТІКАЮТЬ З ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ. 23. березня. — Ізза лихого фінансового стану Франції і безвиглядности набудуче француські капіталісти зачинають спішно висилати свої гроші заграницю, де умішують їх покищо лише в банках.

Обчислюють, що за останніх 2 тижні з Франції втікло заграницю більше як міліярд долярів (5 міліярдів франків у золоті).

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛЬСЬКА ШИЙКА

Німеччина хоче польської шийки, яку Полякам оставив Вилсон у спадку.

Ся шийка — се коридор, що лучить Польщу з німецьким вільним містом Данціґом, а розлучує німецьку Східну Прусію від решти Німеччини.

Тепер Німеччина хоче назад тої шийки, а окрім того і сеї частини Горішнього Шлеска, яку Ліґа Народів поспішилась признати Польщі, хотяй там німецький елемент далеко сильніший від польського. Німеччина не хоче зараз брати тих своїх земель, а тільки радить аліянтам, щоб се оставили їй самій до вирішення безпосередно з Польщею, а вона за се „забезпечить" теперішню німецько-французьку границю.

Сей плян дуже подобався Англії і вона радить Франції його приняти, кажучи, що він набудуче спасенний для Польщі, бо вона у випадку війни не мати-ме Німеччини проти себе.

Та Франція сей плян відкидає, бо має умову з Польщею, а Польща теж проти нього, як проти нового „розбйору" Польщі.

І так Полякам лишають шийку Вилсона, а тимсамим „забезпечують" ворожнечу Німеччини проти Польщі і Англії оставлюють вільну руку — не давати „асекурації" на французькі границі, які ходять не тільки по Західній Европі, але й по Східній.

Се щасте для Українців, Білорусинів і Литовців, бо коли прийде незабаром до розрахунку з Польщею, то для них буде лекше ломити польську границю на сході, як одночасно Німці будуть валити польську границю на заході.

Тоді польська шийка, подарована Падеревському Вилсоном, може стати їм в пригоді.

ВМИРАЮТЬ З ГОЛОДУ НА УКРАЇНІ

На засіданню харківської ґуберніяльної комісії для допомоги голодуючим представник Вовчанського повітового „виконкому" заявив, що у Вовчанському повіті протягом січня сього року було 32 випадки голодової смерти. Селянство повіту вже третій місяць очікує урядової харчової допомоги, але все надармо.

Постановою українського „раднаркому" заборонено вивозити з Полтавщини жито і пшеницю, як у зерні так і в муці. Заборона поширюється на державні, кооперативні і приватні орґанізації.

Управління миколаївського, теодосійського та новоросійського елеваторів одержали з Москви наказ припинити погрузку збіжа для закордонного вивозу, а натомісць приступити до погрузки збіжа для внутрішних районів згідно з пляном комісії Рикова.

Аж тепер нагадали собі, щоби хліба від голодних не забирати і не вивозити заграницю. Та се вже мало поможе, бо розміри голоднечі такі, що для ратунку населення треба би спроваджувати велику скількість збіжа із заграниці.

ЩЕ В СПРАВІ ЦЕЛІБАТУ

З Европи пишуть нам:

Оборонці целібату певно будуть казати, що це чисто священича справа, чи вони мають женитися, чи ні.

Добре. І ми на тому стоїмо. Але тоді треба рішенне тої справи в кождім поодинокім випадку лишити кандидатови на священика: хочеш, женися, не хочеш — ні. Це одиноко поступове й одиноко людське рішенне.

Але колиби навіть всі наші священики зїхалися на собор і вирішили, що в будучности нашим священикам не вільно женитися, то це буде рішенне противне всяким поняттям про свободу і волю. А це тому, бо може не оден наш брат, син і внук схоче бути священиком і може сповнявби тую достойну службу церкві й народови як не мож краще, але він не хоче, або не може зрічися прав природи і ось перед ним тая служба закрита. Чи воно слушно, най скаже всякий справедливий і поступовий чоловік?

До тепер греко-католицьким священикам вільно було женитися, а вдівці бували навіть епископами і так воно повинно й на дальше лишитися. Коли якийсь кандидат на священика схоче ординуватися в целібаті, може, але не годиться владиці нікого силувати до такого насильства над правами природи, бо всяке насильство до добра не веде. Арґумент, що польські священики не женяться і якось собі дають раду, не може нас переконати, а тому, цього й говорити не треба.

Це одно. А друге, що поняття греко-католицької церкви за 330 літ, від коли вона істнує, сильно звязане з народною проповідною мовою і з жонатим духовенством. Славянська мова, українська проповідь і жонатий священик, це видимі признаки нашої, греко-католицької, української церкви. Цих прикмет не вільно нікому зрушувати, бо таке зрушуванне ослаблює те понятте. В церковні догми не мішаємося, бо ми люди світські, але прав нашого священства, як наших земляків і співгорожан мусимо всіми силами боронити. Тут ходить о оборону прав чоловіка, щоби він міг бути мужем і батьком і треба бути безсовісним і безсердечним, щоби спокійно дивитися, як тисячам наших братів хочуть відмовити того святого права.

Поступ е тільки вперед, а ніколи взад! І того не вільно нам забувати.

[illegible]

БОЛЬШЕВИКИ Й ШЕВЧЕНКО

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Най простить мені тінь великого поета моє блюзнірство, що поряд з його святим іменем ставлю таку падлючу, паскудну назву, як назва новітніх катів його безмірно коханої Батьківщини!.. Але сего вимагає тема, що має підкреслити контраст, подібний до контрасту між клоакою й сонцем.

Не про поваленне нехрещеними бузувірами величного памятника-хреста на святій могилі нашого Пророка й заміну його (хреста) звичайним утертим погруддем з білої глини; не про спорудженне в Київі монумента Шевченкови, галасливо оголошене на ввесь світ (казав пан — кожух дам!), хотілося мені сказати тут кілька слів, але про один, вельми актуальний тепер у большевицькім будуванню „нового світу" момент, а саме — про виховання дітий, власне майбутніх матірок.

Завданне, мусимо згодитися з тим, вельми й вельми поважне, „у нашім же раї (тим паче в большевицькім!) на землі нічого кращого немає, — мовляв іще Шевченко, —

„Як тая мати молодая
З своїм дитяточком малим".

Правда, у большевиків се завданне виникло якось так, як ще нігде в світі від самого Адама не виникало; власне почалося з опіки над безпритульними, бродячими дітьми, над безбатченками — сим одним з найбільших досягнень комуністичного будівництва, сим кількаміліоновим наслідком знятої комуністами горожанської війни. Тому-ж, що контингент опіканих складається не з самих хлопчиків, а й дівчаток, — тому, кажу, несподівано (а може й дуже сподівано!) для будівничих, із завдання опіки виросло іще й друге завдання — вихованнє матірок. Річ у тому, що наслідком комуністичної опіки над дітьми є те, що, як признається сам наркомздрав (народний комісар здоровля) Семашко, **„в московські лікарні пересічно щодня привозять не менш, як 50 породіль віком од 12 до 15 літ.** Привозять їх із „детдомів", себ-то з тих самих установ для опіки, з тих самих захистків, куди збірається нещасних малюків „на предмет" комуністичної опіки.

50 малолітних породіль щодня в самій Москві! Свідчить не якийсь „білоґвардієць", але **сам наркомздрав,** себ-то сам червоний міністр. І не десь, в якійсь далекій Камчатці, у дикунів, айносів там, чи як їх, а в самісінькій комуністичній Мецці, під самісіньким носом усего комуністичного начальства і обер-патронеси всіх „детдомів" совітських републик, товаришки Крупської-Леніної.

У нас із вами, читачу, волосся догори дереться, як і у всякої культурної людини від такої опіки, від такого виховання. „Кров холоне в жилах у кождого, хто любить свою батьківщину", — пише передовик ґазети, з котрої беру сі відомости. А вони, тії новітні виховничі?..

„У Київі, в початку сієї зіми начальство Наркомздрава хотіло закрити „детдом", що звався „Ленінським городком" і містився в бувших деґтярівських шпиталях; в нім удержувалося до 5.000 дітий. Виявилося, що **всі дівчатка, починаючи з 9-літнього віку, не суть уже чисті, а з 12 літ багато вагітних.** Як же до сего факту поставилася совітська влада. Лікарі вжахнулись і хотіли робити аборти з огляду на небезпеку пологу, родива для недоліткiв. Але для сего треба було дозволу оберрозпутниці Крупської, яка гідно стоїть на чолі опіки над „детдомами"; але від сеї будівниці нового полового побуту було одержано телеґраму такого змісту: „Абортів не робити. Дому не закривати. **Молодим матерям привітання!"**

Телеграма, звичайно, не з Бедламу, а з Москви, з Кремля.

Що-ж то за конечність така — робити матірок з недоліткiв? Відповідь на се питанне дає факт з опікунської большевицької практики.

„В Москві лікарі намагалися вигнати одну завідуючу великим „детдомом", вважаючи її за ненормальну: вона вважала **за потрібне для збільшення кадрів партії комуністів утворювати яко мога більше вагітностий серед дівчаток.** Чи пощастило-ж лікарям виперти сю манячку з „детдому"? Так, але совітська влада дала їй посаду ще в більшім „детдомі" на передмістю Москви".

Що за божевілле, скаже читач, в републиках з більше як 150 міл. населення утворювати якісь штучні, та ще й злочинні розсадники людий?.. Що большевицька влада нічого спільного з нормальними людьми не має — се вже стало загальновідомим; але, крім сего, в порядках, котрі панують у „детдомах", є ще більш такого, що варт не тільки божевільні, а й каторги для тих, хто там править. Річ у тому, що давно вже всім відомо, що **„детдоми" в совітських републиках — се доставники живого товару для сильних комуністичного світу.** І коли товаришка Крупська посилає привітанне „молодим матерям" з дурного, розїденого пранцями, як і в її покійного чоловіка, розуму, то друга „діячка" збільшує кадри компартії через малих дівчаток тому, що на сім заробляє добре, постачаючи їх комрозпутникам.

Чи говорити про те, яка доля чекає всіх отих „молодих матірок" по виході із „детдомів" а також і їх дітий, коли справді яке з них виживе? Воїстину, кров у жилах холоне при самій тільки гадці про се!..

І мимохіть приходять на згадку слова Шевченка:

„. . . неначе ті ягнята,
Ідуть задрипані дівчата . . .

І де-ж та правда? Горе! горе!
Ненагодованих і голих
Дівчаточок, як ту отару,
Женуть „наслед долг отдать",
Женуть до матері байстрят!.."

Горе поетови нашому було тоді, коли (1860 р.) життє безпритульної малечи було в порівнанню з теперішнім правдивим раєм. А що тепер сказав би, прочитавши про порядки в „детдомах", наш великий праволюбець?.. **Вони** збіраються ставити йому монумент, і я знаю земляків, котрі в захваті від сієї большевицької акції. А чи подумали тії земляки про тее, що споруджений руками паскудників монумент тяжким каменем ганьби ляже на пресвітлу память праведника?.. Коли вони ставлять монумент Ленінови, то ми знаємо, що се за те, що сей бузувір благословив їх на Иродове діло. А що-ж спільного з усесвітніми паскудниками й паскудницями, з сими оденками роду людського, має наш Кобзар? Чи можна радіти з того, що мерзотники славлять того, хто ще сімдесять літ тому затаврував навіки ганьбою й прокляттєм і їх самих, і всі їхні діла.

Перегорніть „Кобзаря", і ви побачите, скільки сліз, соку нервів і крови серця пролив Шевченко, оболіваючи над тим, кому пані Крупська, п. Калінін, п. Луначарський і инші компадлюки посилають привітання, чоколяду і т. д. Чому? А тому, що Шевченко паче всего ненавидів лицеміре і сам ніколи лицеміром не був, а дивився правді просто в вічі, тому й знав, що буде з отими „молодими матірками" (до речи мовити — з дорослими загубленими дівчатами; про недоліткiв він і гадки не припускав).

„Рости, рости, моя пташко,
Мій майковий цвіте, —

співає, нпр., Шевченко „маленькій Маряні, —

Поки люди не дознали
Тихої долини!..
**Дознаються — пограються,
Засушать та й кинуть . . .
Найдуть злії, та й окрадуть
І тебе, убогу,
Кинуть в пекло...** Замучишся
І проклянеш Бога.

Як бачимо, Шевченко проповідує архибуржуазну мораль, бо заповіти Ілліча, на сторожі котрих стала гідна свого „великого" мужа п. Крупська, проповідують щось зовсім инше: рости, мовляв, пташко, та й віддайся якомусь ком-паскудникови, а за се дістанеш привітання, як молода мати, від самої обер-патронеси, або пуделко чоколядових цукерок від самого президента СССР, тов. Калініна . . .*) Хіба не щасте?.. Що буде далі з тобою, їм байдуже, але ти виконаєш свій комуністичний обовязок (теж щось подібне до „последний долг отдать"). Те, на дчим плакав Шевченко, що вважав, як і взагалі ввесь народ вважає, за найбільше нещасте для дівчат, комуністичні апостоли вважають за річ, варту всякої похвали й потурання.

Ні слова ганьби й докору не сходить з уст поета на адресу понівечених, споневірених дівчат, хоч майже пів „Кобзаря" його присвячено вбаліванням над їх долею гіркою. Ввесь свій гнів, усі огневі стріли свого обурення й сарказму він справляє в бік тих, хто „грається" найсвятійшим в людині почуттєм кохання. Ось, нпр., характеристика одного з тих, яких тепер заміняють комуністи:

„У свиті ходить між панами,
І пє горілку з мужиками,
І вольнодумствує в шинку . . .
**Та ще в селі свої хдівчаток
Перебірає;** та зпроста
Таки своїх байстрят з десяток
У год подержить до хреста . . .

Немов з Гершка Зиновєва списано, ріжниця лише в тому, що сей, останній, „просвіщений современними (комуністичними огнями", а замісць „хреста" справляє з одуреними (як-що справляє) „октябрини".

Який же ідеал нашого „білоґвартейського" вожда?.. Коли-б „вдовствующая червона цариця" Крупська дізналася про него, то напевне заборонила-б уживати саме імя нашого поета. Ще-б пак:

„Росли укупочці; зросли;
Сміятись, гратись перестали . . .
Неначе й справді розійшлись.
Зійшлись незабаром, **побрались;
І тихо, весело пройшли
Душею, серцем неповинні,
Аж до самої домовини . . .**
А між людьми-ж вони якими!"

Се-ж, мій читачу, не „детдом", не „піонерство", не „комсомол"! Є від чого впасти в жах товаришкам Крупським. А далі — то вже зовсім недопустима аґітація й „білоґвардейщина":

„Подай-же нам, всещедрий Боже,
Отак цвісти, отак рости,
**Так одружитись і йти,
Не сварячись в тяжкій дорозі,
На той світ тихий перейти!.."**

Отакі буржуазні забобони! А вони памятник!.. Де вже там!.. Заборонити та й край; зібрати всі, які тільки суть на світі, примірники „Кобзаря" й спалити перед „детдомами", бо-ж більшої ереси, ніж та, яку писав Шевченко, для Ілліча й його спадкоємців годі шукати. А я-ж у своїй сій статті торкнувся лише одного, та ще й другого, розходження між комунізмом і шевченківством . . . Розворушити їх всі — се значить наочно виявити тую святу істину, що між большевиками й Шевченком стоїть безодня такої глибини, як цілий світ.

9. III. 925. **М. Джеря.**

*) Теж дійсний факт.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ФІЛЯДЕЛФІЯ, ПА. Отсим повідомляється членів Бр. св. Василія, від 339, що місячні збори відбудуться 29-го марта 1925, о годині 1-ій пополудни під ч. 610 S. American St. Присутність кождого члена конечна позаяк суть важні справи до полагодження. Проситься всіх членів на сі збори прибути. — Іван Сорока, предс.; Олекса Будай, секр.; Іван Шекмар, кас.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ А ОБЄДНАННЄ.

(Надіслана стаття).

Читаючи передконвенційні проєкти членів У. Н. Союза завважую, що богато членів порушує між іншими справами рівнож і справу відношення Союза і його Органу „Свобода" до Обєднання Українських Організацій в Америці.

Одні пишуть та взивають Союз, щоби попер як найсильнійше Акцію Обєднання в справі допомоги Рідному Краєви, вважаючи це національним обовязком Союза і його членів, другі знова не виступають вправді проти Обєднання, ні не наводять ніяких арґументів проти потреби його істнування, ні не підносять ніяких закидів що до його діяльности, але зате не бажалиб чути від головних урядників Союза ні бачити на сторінках „Свободи" „аґітації" за Обєднанням. Ще інші проєкти звертаються таки проти попертя всякої дальшої допомогової акції для наших братів в Европі, а дораджують більше дбати про тих, що тут живуть і тут останутъ.

Тим послідним відповідати не буду, бо їх думаю і так не богато. А до того даремний труд переконувати тих, які не відчувають душевної потреби дати хочби жебрачу лепту конаючим з голоду, нужди і тюремних мук рідним братам із сеї країни, в якій на їх очах чужинці, себто Американці з роду, складають сотки міліонів на ратунок чужих їм Турків, Вірмен, Греків, а навіть і нас Українців.

Інша річ з тими, які може з „політичних чи партійних" зглядів гуртківих чи конфесійних, або таки ніяких зглядів не знають ще до цего часу, що властиво робити з Обєднанням, йти з ним, чи проти него, чи тільки його виминати.

Коби Обєднанне мало явних і отвертих противників, які би виказували публично його політичні промахи, несовісну витрату громадського гроша, невміле ведення народної роботи і т. п., то можнаби знати, що, як і кому відповідати. З цего була би навіть і користь, бо Обєднаннє не вважає себе непомильним і якщоби хто підніс яку слушну увагу чи заміт, можнаби лихо направити та старатися по можности всіх задоволити. Та на жаль (коли ходить о передконвенційні проєкти) не було до цего часу ні одного фактичного закиду, ні одної позитивної вказівки в тім зглядi. Зате з деяких проєктів віє холодом, ба навіть ворожим відношенням до Обєднання, але без подання якихнебудь причин. Чи так повинно бути?

Часопись це вільна трибуна, до якої треба ставитися дуже серіозно і совісно та з почуттям повної громадянської відвічальности. То, що чоловік пускає в світ через ґазету, читають десятки тисяч других. Коли мої слова затроєні ідю то та ідь входить поволи в орґанізм тих, що ту ідь поликають, читаючи той орґан. Слова звернені проти Обєднання без подання якихнебудь фактів, або причин є якраз тою небезпечною ідю, що підкопує не тільки саму інституцію, але що більше і сумнійше, відбирає нашим голодним братам в краю ще й ту послідну окрушину хліба, яку Обєднання з виснаженням останних сил добуває з Америки.

Всі ми добре знаємо, що тяжко, а навіть надзвичайно важко приходиться сегодня збирати жертви на край. Скільки то не треба відозв виписати, скільки промов не сказати, скільки не находитися і не напроситися, щоби зібрати якунебудь лепту. Зате густо часто вистарчить, щоби на мітінгу чи зборах кинув хтось якесь слівце проти збірки, щоби заламутити воду та відмовити людей від збірки, бо мовляв „не знати, куди наша кервавиця піде". В Америці маємо доволі таких несовісних фахових киринників, які ніякої іншої „народної роботи" не роблять, а тільки в той спосіб наш нарід баламутять, знеохочують та розбивають.

Тому то, коли хто пише проти такої організації як Обєднаннє, яке не веде майже ніякої іншої роботи, а тільки збирає жертву на край, повинен добре і совісно розважити, що, і, як пише і кому своїм писанєм шкодить, а кому помагає. В першій мірі повинен поступати совісно. Значить не повинен бути голословним, а говорити фактами і то щиро і отверто. Я є того переконання, що всі ми бажаємо добра для свого народа і що всі ми повинні одні других вислухати, одні від других вчитися та старатися всіми силами договоритися до чогось путнього, а для нашого народа хосенного. Ідь того одначе не зробить, а тільки розумне слово і щире серце.

Обєднаннє не є нічо інше, а ми самі. Воно вийшло з волі народа. На всіх вічах було чути одно і то саме домагання, щоби довести наш нарід в Америці до злуки і згоди. Сама „Свобода" містила довгий час перед повстанням Обєднання цілу низку дописей і статей на ту тему, а всі вони походили з місць, від народа.

Політична ідеольоґія Обєднання відповідає наскрізь настроям наших народних мас та є висловом думки великої більшости нашого народа, а зосібна великої більшости членів У. Н. Союза.

Ніхто інший, а в першій мірі члени Союза домагалися основання Обєднання і вони його фактично основали. А коли хто хоче знати, хто і як попирає Обєднання то нехай завдасть собі труду і перегляне якийнебудь місячний виказ жертв, складаних на край через Обєднання — це члени У. Н. Союза.

І честь і слава членам У. Н. Союза за це. Бо історія нашої американсько-української еміґрації піднесе це Союзови цілком певно як одно велике плюс, що в часі найбільшого національного лихоліття не дав американській еміґрації попасти в багно зневіри і взаїмної гризні, а видав з себе гурт благородних людей, які вкупі з другими орґанізаціями завзялися за всяку ціну довести наш нарід в Америці до згоди і обєднання. Собі на славу, а Рідному Краєви на пожиток.

Др. Лука Мишуга.

ПОКЛИК
ДО ОДНОСІЛЬЧАН СУПРАНІВКИ, ПОВІТ СКАЛАТ.

Заряд читальні Просвіти в селі Супранівці взиває Вас, Браття, прийти їм з помочю в будові Українського Народного Дому.

Село наше зістало почасти знищене світовою завірухою, пережило богато інвазій. Почавши від року 1914, аж по рік 1921, мало завше в себе якісь війска. Пригноблений наш селянин всіми воєнними нуждами та тягарами, не може випрямувати на дорогу освітного життя. Тим більше трудно, що все має підставлену ногу його відвічним ворогом. Нам треба боротись, а до такої боротьби конче потрібна організація. А щоби нарід мав де зливати свої думки в єдність, щоби міг стати нарівні з іншими культурними народами, мусить мати свій власний Народний Дім. Тому звертаємось до Вас, земляки, прийдіть нам з помочю своїми лептами. Думаєм, що наша справа не є для Вас чужою, Ваш добрий учинок не лишимо забутим. Буде памятним для нас і наших молодих поколінь.

Зібрані датки просимо слати на уповажненого Виділом Читальні Просвіти в Супранівці, родимця нашого під адресою: **Geo. Lubianecki, 1814 Belmont Ave., New York City.**

Імена свої просимо заподати, за що зложимо щиру подяку.

Супранівці, 25. січня 1925.

ВИДІЛ:

Микола Черняк, голова; **Онуфрій Палиниця,** секр.; **Дм. Тобянецький,** кас.; **Петро Задубера,** бібліотекар; **Павло Гуцайлюк,** заст.

ПОХОРОН БЛ. П. ЯРЕМИ.

В метрополії Злучених Держав, у славнім Ню Йорку, можна зчаста бачити ріжні паради і многолюдні збори, але рідко коли лучаються там такі похорони як похорон українського погребника, бл. Петра Яреми.

Мало не цілий тиждень (від понеділка до суботи) біля дому жалоби видко були більші або меньші гуртки людий (особливо вечерами), що прийшли потягнути на тлінні останки покійника.

В пятницю вечер, о год. 7.30 відправлено при помершім парастас (правили оо. Підгорецький і Коритовський). Усі кімнати просторого мешкання виповнені щільно народом. Одна велика кімната і половина другої заставлені живими цвітами — даром любови для покійника від родини, свояків, приятелів і знакомих.

В суботу, о год. 9-тій рано, перед домом жалоби неєчисленна товпа людий. Довжезний шмат улиці заставлений по обох боках автомобілями. На середині караван. Мовчазно й поважно сумний похід прямує до церкви. В церковних дверах зустріли домовину два священики; один з них відчитав похоронне евангеліє.

До жалібної Служби Божої станули пять священиків: оо. Підгорецький, Лисяк, Коритовський, В. Лотович і Чаплинський. Співав мішаний хор під орудою п. Онуфрика. Відповідну похоронну проповідь виголосив місцевий парох, о. Підгорецький. Похоронне богослуженне відспівав мужеський квартет з бувшого Українського Національного Хору А. Кошиця. Церква була битком набита, як на велике річне свято. Бачилося там не лише нюйорських громадян, але й околичних. Були репрезентовані ріжні народности; між присутними впадало велике число Жидів.

По сумнім похороннім обряді на улиці біля церкви почав формуватися жалібний похід. На самім переді сім великих автомобілів з цвітами. За ними караван з домовиною помершого, а дальше велике число автомобілів з учасниками сього не звичайного похорону.

На цвинтарі відбулися дві сумні церемонії. Наперед важку дубову домовину зложено тимчасово в цвинтарній каплиці. Там відправлено панахиду, яку співав згаданий висше мужеський квартет. Відтак увесь похід удався на те місце, де буде побудований гробовець родини бл. п. Петра Яреми. Там зложено всі цвіти і відспівано (мужеський квартет) в останнє „Вічную память".

Сказав колись наш великий поет, що дуже важко сходити зі світа такій людині, яка не оставила на своїм життевім шляху ніякого сліду. Хто був на похороні бл.п. Петра Яреми, сей бачив на власні очи, що Покійник не змарнував свого життя, що знайшов собі теплий кутик в серці кождого свого знакомого, що память про Нього не загине так швидко як день 21. марта 1925 року — перший день весни, що був днем похорону невіджалуваного Петра Яреми.

Нехай же та чужа земля, на котрій бл. п. Петро прожив майже 30 років, буде Йому пером!

С.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В ПАРИЖІ.

(За Бюлетенем Союза Українських Еміґрантських Організацій у Франції).

Перший Зїзд Української Еміґрації у Франції.

В днях 3-ого і 4-ого січня, 1925 р. в Парижі відбувся перший Зїзд українських еміґрантських організацій, що повстали на теренах Франції (Париж), — 10 голосів, Українська Громада в Кнютажу — 10 гол., Українська Громада в Оалеті — 6 гол., Українська Громада в Оденлеті — 5 гол., Українська Громада в Вілльерю — 2 гол., Український Гурток в Ромба — 3 гол., Релігійно-Науковий Комітет в Парижі — 2 гол., Кружок Українських Січових Стрільців — 2 гол., Гурток Українознавства — 1 гол. і Українська Громада в Люксенбурзі — 1 гол. На кождий десяток персонального складу організацій припадало оден голос. Отже, разом було присутніми 23 делеґатів, що мали 41 голос.

Зїзд відчинив голова Комісії по скликанню 1-ого Зїзду п. І. Добровольський. Після перевірки мандатів, обрано було президію Зїзду.

Після того делеґати вшанували вставанням память тих, хто в боротьбі за Державність і Соборність України поклав життє, а також і память тих, хто в тяжких умовах еміґраційного життя загинув на чужині.

За пізним часом продовження роботи Зїзду перенесено на слідуючий ранок.

Ранішне засіданнє Зїзду розпочалося звітом Комісії по скликанню Зїзду. Кілька ще громад, які не взяли участи в Зїзді тому, що або заняли вичікуюче становище, або не встигли перевести внутрішньої організаційної роботи й матеріяльно ще не стали на ноги, а в других місцях скупченности українських еміґрантів за браком українських організаторських сил організаційно-громадська робота або зовсім не ведеться, або ведеться дуже мляво. На організаційні потреби Зїзду Громади внесли (правда тільки частинно) податок, установлений Підготовчим Зїздом в Кнютанжу 21. вересня минулого року. Крім же того отримано від У. Ц. К. у Варшаві 200 ф., від Ураїнського Клюбу в Женеві — 50 фр., від А. М. Лівицького — 200 фр. та від Громади Української в Брюселі — 50 фр.

По дискусіях, щодо звіту Комісії Зїзд перейшов до слухання і затвердження статуту Союзу Українських Еміґрантських Організацій у Франції.

По принятті статуту в цілому тайним голосованнєм обрано Генеральну Раду Союзу в такому складі: Капустянський Я., З. Токар Токаревський-Карашевич і І. Добровольський. Запасовими членами до неї: І. Орел-Орленко і П. Вержбицький.

Українська громада у Франції.

В днях 10. і 17. січня с. р. в Парижі відбулись 7-мі чергові Загальні Збори Української Громади у Франції. Головою Зборів був п. Б. Романів Гловацький, секретарем п. Б. Лотоцький.

По принятті протоколу минулих зборів приступлено до принятя нових членів в Громаду. Принявши одноголосно 9 кандидатів, над заявою про вступ до Громади п. Волошина (делеґата на Зїзд від Укр. Січ. Стрільців) Збори зупинились на довгий час. Після годинної дискусії Збори відкинули заяву п. Волошина. Головним мотивом, яким кермувалися Збори при неприняттю, се прихильність п. Волошина до сучасної окупантської влади на Україні. Після оголошення Головою зборів про неприняття п. Волошина в члени Громади, сім членів Громади демонстративно покинули Збори. Тоді Збори більшостю двох третин виключили із складу Громади членів, що покинули Збори, і перейшли до слідуючої точки денного порядку, до звіту про 1-ий Зїзд.

Вислухавши звіти делеґатів своїх про Зїзд Громада приняла отсю резолюцію:

„Увійшовши в склад Союзу Укр. Еміґр. Організацій у Франції і принявши статут його, Громада підтверджує ідеольоґічні підстави, на яких закладено Союз, а саме, що Громада стоїть на ґрунті Самостійности Держави Української і Соборности Земель її та визнає себе еміґрантською організацією. Щодо інцидентів, які мали на Зїзді місце на які спровоковані большевицько-зміновіховською ґрупою, то Громада підтверджує, що в свому гурті толерує всі напрямки української політичної думки, крім большевицько - зміновіховської, яку уважає розкладовою не тільки в широкому розумінню національному, але і в розумінню громадської роботи".

Далі вислухавши звіт діяльности Ради, акт ревізійної Комісії, а також заяву про демісію Ради і ревізійної Комісії, Збори принявши до відома обидва звіти, вибрали нову Раду в складі: Голова п. Капустянський, заступник п. Б. Романів Гловацький і члени п. п. О. Петренко, М. Сердюк і М. Золотаренко, та ревізійну Комісію в складі: п. п. К. Миколайчука, К. Батиря і Б. Трохимовича.

Збори ухвалюють піднести членські внески в Громаду до 5 фр. місячно і доручити Раді на слідуючі Загальні Збори представити на виключенне тих членів, які не будуть виконувати принятих обовязків.

Голова Громади забрав останнє слово і закликав Громаду до згоди та єдности і просив членів брати більше активну участь в життю Громади. Голова Зборів повідомив, що 22 січня призначено урочисте засіданнє Ради Громади з нагоди роковин проголошення Самостійности Держави Української і оголосив Загальні Збори зачиненими.

Святочна академія.

Дня 24-ого січня с. р. в помешканню Громади відбулася святочна академія з нагоди роковин проголошення 4-им Універсалом Української Центральної Ради Самостійности Української Держави. З рефератами виступили ген. М. Капустянський, В. Прокопович і Я. Токар-Токаревський - Карашевич. Промовляли також М. Шумицький, Голова Генеральної Ради Союзу і Бацуца, член Генеральної Ради і член Української Громади в Шалеті.

Громадський хор під орудою К. Миколайчука відспівав національний гимн, Заповіт, Україно Мати, і інші відповідні хорові пісні.

Філія Товариства Ліґи Народів.

В Парижу заснувалася філія Українського Товариства Прихильників Ліґи Народів, яке приступило до своєї роботи. На перших Зборах обрано головою філії Я. з Токар-Токаревського-Карашевича, секретарем п. Лагутенка.

Студентська Громада.

В Парижі заснувалась Українська Студентська Громада, котра ввійшла в склад ЦЕСУС-а. Головою Громади обраний п. О. Петренко, секретарем п. Б. Лотоцький.

Адреса: A. Petrenko, 9 rue Sommerard, Paris, V.

Виключені большевики.

Бувші члени Української Громади у Франції виключені Загальними Зборами Громади, заснували в Парижі „Союз Українських Громадян у Франції". Союз засновано на советському ґрунті. Він веде якусь підозрілу роботу.

МЕТА ЛЕТІВ МОЇХ.

Розмальовані усміхом очи,
У блакиті красками запозичені,
Наче роженьки личка діточі.
Румянцевим цвітом закосичені.
Тихий чар світанно леліяний
Розсипливий, міниястий мов сніг —
Срібний образ серцем мрійно мріяний,
Ціль-мета усіх летів моїх.

Із голубих безодень огнями
Розідмухані блиски Розуміння,
Знесильне, запеленене: Мамо
У орлине поросле клекотіння.
Дух натхненням Дужого навіяний,
Подих Вольного з ясних доріг —
Срібний образ серцем мрійно мріяний,
Ціль-мета усіх летів моїх.

Роман Западович.

ШКІЛЬНИЙ КОНЦЕРТ У БРОНКСІ, Н. Й.

Щоби запізнати з ново зорґанізованою школою в Бронксі, дільниці Ню Йорку, ширше наше громадянство, замешкале там, комітет української народньої діточої школи урядив дня 1. марта сього року врочисте свято в честь нашого генія незабутнього Тараса Шевченка. Був се перший того рода обхід серед наших іміґрантів на Бронксі та був справдішною несподіванкою для поселених там Українців. Вони справді не сподівалися, щоби їх там було стільки, щоби могли станути до якоїнебудь громадської праці, а тим менче, щоби вони так скоро могли дати концерт у честь Шевченка.

Народа зібралося несподівано богато. Галя не була велика, бо комітет не сподівався аж тільки гостий. Вона була битьком набита; видно, не богато часу промине, і нам буде треба старатися о більшу салю на подібні обходи.

Отворив свято короткою промовою гр. Морозович, витаючи зібраних в імени відділу української народньої діточої школи в Бронксі. Короткі, прості, а щирі його слова дали цілому святови поважний, святочний настрій.

З огляду на те, що се було наше перше свято, то на нього наспіли нам з допомогою народні діячі з долу місту. Отже наперед діточа орхестра з долини міста відограла під проводом професора Придаткевича американський та український гимн а відтак діточий хор української школи з долини міста відспівав „Заповіт". Діти, що виступали, яко члени хору, або музиканти за кождим разом зворушували публику. Були межи ними й дрібні діти по шість літ віку і їх гарні співи до фортепяна викликували здивованне серед видців.

Виступали теж і діти самих громадян з Бронксу. Недовго школа наша серед них працювала, всего кілька тижнів, а прецінь і за той короткий час наш учитель, гр. Турчанський вспів уже вивчити дітий кілька простих пісень. Діти спокійно виступили перед публику, та під проводом свого вчителя, в супроводі фортепяна д. Павловського, відспівали пісні справді гарно. Родичі дітий, могли на власні очи бачити наслідки науки та переконалися, що може дати школа, належито ведена.

Реферат про значінне української школи в Америці виголосив гр. Омелян Ревюк. Бесідник підняв як найважнійшу появу при зорґанізованню народної діточої школи факт, що вона не накинена нікимзгори, а зорґанізована самим народом. В сій появі є запорука, що школа вдержиться, бо коли щось вийде само з народа, то воно видно відповідає народним потребам, а відповідаючи народним потребам життя, воно впасти не може.

Українська народна школа в Бронксі виринула певно з тих самих причин, що виринають подібні школи по других українських кольоніях Америки. Се сама українська дітвора домагається від родичів відповіди на питання: звідки вони прийшли? що дає їх рідний край світови? яких великих людий видав їх народ? Діти хочуть знати відповіди на сі питання, як знають їх діти родичів других народів. Коли дитина не почує відповіди на сі питання, вона почувається гіршою від дітий других народів; така дитина виходить у світ з почуттем низости, яке не дає її розвинути вповні всіх своїх сил і талану. Тому українській дитині в Америці треба для власного добра знати, що український народ займає прекрасний, великий і богатий край; що він своєю працею обрабляє пшеничні лани, які можуть накормити цілу Европу; що український народ має великі поклади мінералів у своїй землі; та що сі богацтва розбуджували жадобу сусідів та перешкаджали українським зусилям коло збудовання української національної держави, коло добуття повної свободи. Наші діти мусять дізнатися, що український народ, хоча від віків поневолений своїми сусідами, видав великих людий, великих борців за свободу. Що слава нашої минувшости в боротьбі за волю. Що з нього вийшли люди, що провід вели в людській думці. З нього вийшли ще триста літ тому назад люди, які билися за свобідні порядки в світі, з нього вийшли великі писателі, мислителі, провідники науки. Ні один народ світа не видав з поневолених та закріпощених мас поета такої міри, що Шевченко.

Все те мусять знати діти українських родичів. Сказати про се дітям родичі самі не мають звичайно часу. Американська школа сього не скаже. Одинока інституція, яка се може зробити, се українська народна школа. Вона не лишень навчить наших дітий української грамоти, але й розкаже про український край і український народ. Вона виховає будуче покоління, щоби вона взяло з рук родичів боротьбу за визволенне старого краю. Народна українська школа має сповнити велику задачу, для самих дітий особисто, і для цілого народу.

Від імени шкільного комітету бесідник закликав при кінці промови до жертв. Присутні немовби завагалися. Здавалося, що ніхто не підійде зі жертвою. Один рудий Поляк, котрого большевики вислали на розвіди на наше свято, вже витягнув папір з кишені та замачав олувок в рот, щоби записати, що ніхто не хотів давати жертв. Але се було вагання лишень хвилеве. Жертводавці не хотіли зі звичайної собі скромности висуватися наперед. Нарешті, однак, хтось мусів дати початок. Підійшов один громадянин і жертвує на ціль школи монету. Збираючим здавалося, що се був кводер або пів доляр. Та се була золота десятьдолярівка. Салі нагородила оплесками щирого жертводавця, і жертви поплинули вже широким руслом. Давали або золотівки або паперові гроші. Срібла ніхто не показував. За коротку хвилю на столі стояли десятки долярів. Большевицький письменник сховав в кишеню папір і оліведь та спустив сумно голову. Жертви сипалися дальше. Коли наступила перерва, треба було всего 8 долярів до сотки. Пішов заклик, щоби добити до сотки. Гнули руки в кишені, і за коротку хвилю було не 8 долярів до сотки, але 8 долярів понад сотку, — як на невелику салю, сума справді поважна. Але ще пішли по салі дві громадянки по дрібні жертви. І тепер ще йшли до капелюхів доляри. Навіть рудий большевицький письменник, місто писати допись до своєї газети, що наші люди й школу бойкотували, сягнув у свою кишеню, добув кводра й дав до капелюха. Може й в нім рушилося серце. Присутна публика бачила в сій жертві велике признанне зі сторони ворогів української школи; коли вже й інші вороги не можуть відмовитися від жертви, то знак, що наша школа удержиться та розвинеться гарно.

Зібрано разом понад 130 долярів!

На закінченне діти дали живий образ. Образ представляв значінне просвіти. Образ був так гарно уладжений, що публика три рази примушувала його показувати. Коли завіса піднялася в трете, діти заспівали Ще Не Вмерла Україна.

На сьому закінчився концерт. Свято потягнулося ще далі, бо стояче близько шкільного комітету жіноцтво сподівалося, що святочний настрій та радість учасників концерту з так гарно розпочатого діла не дасться їм розійтися сейчас домів. Знаючи, що учасники ще захочуть остатися та поговорити зі знакомими, давними та новими, вони приготовили невибагливу, але смачну перекуску на старокраєвий спосіб. Засіли до стола вперед діти, а відтак старші гості. Аж пізно в ночи розійшлися вони домів. Всі йшли з концерту в переконанню, що діло діточої школи на Бронксі розпочате сильно та що під нього поставлено вже тверді фундаменти. Українці Бронксу певно вдержать сю національну інституцію.

Гість з долини міста.

ДОПИСІ.

МАНВІЛ, Р. І.

Збірка.

ду", як рівнож всякі инші часописи українські, які виходять тут в Злучених Державах і у старому краю, так у кождій, якаб вона не була, то все знайдем заклик до народа, щоб складати жертви на рідну школу, на політичних вязнів, на інвалідів і на всякі инші конче потрібні цілі. Одже нас мале число людий, зібраних на хрестинах в Ольги доньки Михайла і Анни Клеван, відчули сей клич і зложили хоч малі, але щирі жертвидля українських політичних вязнів у Східній Галичині.

Жертви зложили слідуючі:

Михайло Клеван $2, Юрій Бурак, Григорій Шевчук, Петро Лапчинський, Григорій Галущак, Павло Казан, Дмитро Сопків, Андрей Лапчинський по $1; Николай Шпак 75 ц., Марія Комановська, Павло Тиняк, Олекса Пославський, Теодор Сулима по 50 ц.; Карло Стадник 25 ц. Разом $12.

Всім жертводавцям щира подяка. Гроші зістали вислані через Америкен Експрес Комп. в сумі $10. Пересилка $1.25 до г. б. у Львові на висше згадану ціль. Остало в мене на руках 75 центів.

Петро Лапчинський.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЕКТИ.

187.

Питтсбург, Па.

От вже і два місяці пишуться проекта, вже й богато дечого було написано, однак всего одна жінка висказала свої думки. І здається, що наше жіноцтво зовсім не інтересується конвенцією У.Н.С. і його уліпшенем, або, що так мало жінок до сеї організації належить.

Я пропоную, щоби на тій конвенції розвести ширшу агітацію за зорганізованнем нашого жіноцтва, щоби мужі не боялися, що коли жінка буде належати до організації, то все хата буде незаметена. Противно жінка повинна більше інтересуватися більше народними справами, як муж, бо вона має більше часу, бо не мусить іти працювати до фабрики від рана до ночі, а друге жінці потрібно більше знання, бо вона виховує молоде покоління.

І так довго, як наше жіноцтво не буде інтересуватись організацією, так довго і ми не маємо, що думати о поліпшеню молодечих відділів.

Дальше пишеться в декотрих проектах, щоби дітям, котрі належать до У.Н.С. через 18 літ давати надгороду 100 дол., котрі вступають від пятьох літ і належать до 18 літ, давати 75. дол. і т. и.

Я не знаю, чи ті проектодавці роздумали над таким писанням і чи це можливо. Ви заплатите за дитину через цілих 18 літ 54 дол, а хочете, щоби дістати аж 100 дол. надгороди. І деж ті гроші в У.Н.С. наберуть ся? Або щоби член, котрий платить через 20 літ був звільнений від місячних вкладок! І це також неможливе, бо за двайцять літ заплатите лише половину вашого посмертного. А де візьметься решта.

Правда, можна дати членам якісь полекші і зробити надгороди для дітий, але не можемо нічого більше вимагати, як лише те, що дають нам чужі асекурації.

Що до сиротинця, то я попираю і думаю, що є конечно потрібний, а що до цего, щоби й старці мали в нім притулок, то здається, що У.Н.С. буде троха обтяжений, хиба це, що если такий старець, що не має притулку в рідні, то і не має на кого свого посмертного записати, то він зіставлявби посмертне на сиротинець, тоді може лекше булоби таку інституцію удержати.

Прикінці бажаю Впов. делегатам і делегаткам, як найкращого успіху

Марія Малевичева,
член. від. 53.

188.

Сентралія, Па

Шановним делегатам під розвагу:

Читаючи проекти, бачу, що декотрі е такі, що не надаються, бо не стремлять, щоби побільшити касу У.Н.С., але принеслиби шкоду нашій організації. Нпр. в однім проекті сказано таке: Дитина вступила до мол. Союза маючи три роки і належить до него до 18 р. та вплатила через 15 літ 45 дол, в проекті сказано, щоби тій дитині дати премію, коли вона вступає до старших членів У.Н.С. в сумі 100 долярів.. Значиться Союз мавби доложити зі своеї каси ще 55 долярів. Чи се можливо? Ні! Ніколи!!!

Що до головних урядників, сказано в проектах, що мають бути з ріжних стейтів, а не з одного. — Не повино бути ріжниці з котрого стейту, тільки щоб були люди совісні, щоби дбали о розвій У.Н.С., так, як теперішні урядники дбають, котрі повинні зістати і надалі.

Що до сиротинця, то справа важна. Сиротинця нам конечно треба і має бути, але такий, котрийби відповідав ,як сиротинець не тільки У.Н.С., але загально український, щоби його не тільки будував У.Н.С., але всі Українці, котрі мешкають в Злучених Державах і належать до українських організацій. Треба старатися всі малі організації придинути до, українського Нар, Союза, Бо в єдности сила, а де сила, там гаразд!

Щоби конвенція відбувалася що 4 роки. Конвенція має вибирати головний уряд так як до тепер.

Заложіти фонд для Рідної школи в старім краю!

Щоби побільшити тамелю до 3,000 а то для всіх, я для майнерів фабрикантів, офісових фармерів; всім має бути вступ після віку.

Інспекторів має іменувати сам головний уряд.

Піддаю під розвагу всім відділам, щоби повідомили головний уряд У.Н.С., щоби конвенцію відложити по наших святах.

Желаю головним урядникам світлого успіху, а шан. делегатам спокій і добрих нарад для добра У.Н.С. і неньки України.

І. Чепа.
дел. від. 90.

189.

Рачестер, Н. И.

Подаю пару точок шановним делегатам під розвагу:

Шановні делегати У.Н.С.! День 6-го цвітня є днем гордости і слави для Вас і нас членів, що ви зістали вибрані нами, членами У.Н.С. на конвенцію до Рочестер, до такого гарного міста, котре називають Американці цвитучим гарним містом Отже і вам помагай Боже в нарадах нашої конвенції цвитучої роботи і хісна для нашої дорогої організації У.Н.С.

Мої точки слідуючі:

1. Щоби принимати дітей перед укінченнем одного року життя до У.М.С., і як така дитина стоїть поверх чотири роки в У.М.С. а пімре, то щоби родичі дістали посмертне в сумі 400 дол., так, як Соединеніе платить, щоби вистарчило похорон заплатити бідному своїй дитині,, а натомість, щоб по 18 рок. жадного звороту не давати, молодечим членам, бо член, чи членкиня в той час буде працювати на себе і буде себе оплачувати в Союзі, так, як ми себе тепер, а ніхто инший за нас. Бо ми члени, на то маємо діти обезпечені в У.М.С. на випадок смерти, щоби чим покрити похоронні кошта, а як діти будуть мати свої літа, то їм тих гроший не треба, бо се мала сума, ані віно для них, ані презент. Отже делегати обдумайте добре над тим молодечим союзом, щоби лінша виплата була посмертного, як доси, то тим ще тисячі дітей дістанем до У.Н.С., бо родичі будуть знати, що в разі смерти дитини дістануть настільки гроша, що покриють похоронні кошта.

2. Щоби подвишити для хорих запомоговий фонд. Щоби знести той параграф, що каже, що аж по пятьох місяцях тяжкої слабости належиться членови, якась мізерна запомога і то ще з докторським свідоцтвом, і „нотари паблик" печаткою і підписом, що се правда, що член хорий.

А відтак по якімось часі дар „княжий" дістане слабий і то в сумі аж 25 —50, а 100 долярів мало хто хиба за утрату пальців, або руки.

Се не є жадна запомога, а лиш збуток просячого о запомогу. Читаючи в Свободі послідний виказ за місяць лютий, кілько дістали хорі запомоги, то аж серце деревіє, чому воно так замала запомогу на жінку і 6-стеро дітий, а ми преція вже стоїмо в фонді зпомоговім 40 тисяч долярів!. То я кажу, 100 долярів такій родині в зимову пору дістати, щоб діти обігріти і дещо зїсти, хотяй раз на день, щоби з голоду не померти і з зимна діти і слабуючий член.

Отже я позволю від себе подати проект о такій запомозі. Щоби слабому по 8 тижнях прийти з запомогою з каси Союза у висоті 75 дол. такому членови, що має від одної до четверо дітей, а таким членам, що мають від четверо більше, то 100 дол, а навіть і більше, бо фамілійні обставини тяжкі. Членам, що стратили руку ногу або очи, делегати повинні застановитися також і підвисшити запомоги. Як так станеться, що делегати підбільшать запомогу хорм, то Союз зросте дуже високо в члени, кождий буде, бо буде знав, що в чорній годині буде мав поміч від нашого батька Союза, і кождому буде дуже легко організувати членів.

3. Піддержую проект д. Мурошки, що нам конче потрібний сиротинець У.Н.С.. Читаю пару проекті, що, бояться тагару, як буде сиротинець; кажуть, що впаде тягар на плечі членів і не витримаємо.

Я кажу від себе противно, що неправда, що ми витримаємо, як ся наш Українець не бояв купити в Нюарку каменицю за 100.000 дол., і знаєм усі з певністю, що не заплатив її готівкою згори, троха дав, а решта дає і думає думки, що щаслив, що має каменицю, а грошей буде старав і буде сплачував, так само, і ми, як зачнем, то збудуємо і будем мати, а з довгом дамо собі раду.

4. Щоби тим дорослим сиротам по родичах вплачувати фонд сирітський, з таким процентом, який наросте в банку, від суми, яку батько, або мати лишить по своїй смерти своїй дитині. Часом сирота дістає по родичах маючи 3 роки життя, а тато на сироту остави 500 дол. а гроші сирота не вибере борше аж по укінченю 21 р. життя, то щоб Союз виплатив за тих 18 літ дитині процент від тих гроший які були в банку.

5. Піднесено пару проектів проти редакційної комісії, то несправедливо, аби не було такої комісії. Комісія має бути і надалі, бо вона нам захоронила Союзовий гріш і не дла змарнувати, Ану гляньмо в минувший час, а теперішний. В той минувший час, як не було редакційної комісії, то Союз провадив процеси за злі доцісі котрі редактори поміщували, що несправедливо очернювали людий. За те Союз мусів платити грубі гроші, яикми мігби в теперішну пору сиротинець побудувати.— Так було вперед. А тепер того нема, бо редакційна комісія до тог обула вибрана і того доглядала, так, що її належиться вотум довіря. Комісія редакційна повинна бути на далі.

6. Щоби слідуюча конвенція відбулася в такім місті, де найбільше число відділів знаходиться У.Н.С., бо таке місце заощадить нам много гроша конвенційного, бо много делегатів не буде далеко зелізницею їхати на конвенцію і видавати гріш на марно. Найліпше є два стейти зорганізовані в члени Нюйорк і Пенсилвенія, отже нехай делегати виберуть добрий плейз на онвенцію слідуючу в однім з тих стейтів.

7. Щоби Свобода виходила на 6 сторін друку, як щоденник і булоби добре, щоби редактори поміщували дещо з історії Україні в кождім числі по троха. Се зацікавилоб наших читачів, бо много не мали нагоди читати історію України.

8. Щоби ся конвенція а на ній делегати були вибрані на уряд У.Н.С. самі Українці, а не здругої народности, бо в Союзі є латинники.

9. Прошу головний уряд У.Н.С, щоби порозумівся з д. Мурашком членом ред. комісії, щоби в англійських рочестерських подати оголошенне, що в Сенека Готель, буде відбуватися онвенція У.Н.С., бом чув, що Поляк, хваляться, що то їх польська організація має конвенцію.

Усім делегатам У.Н.С. зичу єдности любови і доброго обдумання в нарадах. щобисте вибрали з поміж себе добрих і чесних урядників для нашої організації.

Роман Шевчук.
член від. 217.

190.

Ню Йорк, Н. И.

З конвенційних проектів слідно вже досить поважне заінтересоване декотрих членів в цілі поправи У.Н.С. Так і треба, щоби ми час від часу придумували ріжні способи для піднесення нашої організації. Коли нам в дійсности лежить на серці добро нашої імміграції, добро наших нащадків, то потреба вмагає, щоби нашою організацією заінтересувати, як найширший загал нашого громадянства в Америці й втягнути його в члени У.Н.С.

Перед нами делегатами на слідуючу конвенцію, лежить велике завдання. На нас, відділи наложили вельми великий обовязок. Від нас почасти буде залежати добро і розвиток У. Н. С. Длятого булоби пожаданим щоби делегати заздалегідь порозумівалися між собою, сходились на спільні наради та разом приготовлялсь до конвенції. Приготовлятись нам треба наперед, щоби на конвенції дорогого часу на непотрібні балачки. На конвенцію повнні привести готові пляни, наперед гуртками почасти обговорені справи, а на конвенції тільки повторити пояснити, винести остаточні рішення. За підставу до передконвенційних нарад звертають на себе пильну увагу й заслуговують на обговорение між иншими такі проекти: поправа системи обезпечення; напрям органу „Свободи" і захист для старців і сиріт членів У.Н.С.

Підносячі голос в дискусії над поправою системи обезпечення, забувають, що за дармо або за пів-дармо не можуть дістати всего, чого бажають і домагаються дістати. Не обдурюймо самих себе. Як не зложимо, то не буде звідки брати. Правда, що, асекураційні компанії по літах авертають з процентами зложену суму, але кождий мусить платити тільки, щоби собі зложив кілько має дістати. Коли покажеться можливість, що в Союза право не заборонює таку систему завести, то безперечно делегати таку систему на конвенції ухвалять. В прочім случаю треба числитись з законами ріжних стейтів відносно асекураційних товариств.

На мою думку булоби добре кромі вже істнуючих табель додати ще нові табелі на всі кляси, після котрої муж і жена моглиби спільно на одну грамоту чи полісу асекуруватись, за відповідною вкладкою. В случаю смерти одної особи, оставша побирала повну суму обезпечення.

Коли малаби запасти ухвала, що по кількадесятьох літах належання до Союза, членів малобися звільняти від плачення вкладок, то треба одночасно приняти другу ухвалу підвисшення вкладки, так, як де-хто пропонує, або в противнім случаю, щоби сума за неплачені роки була відтягнена з посмертного.

Захист для старців і сиріт членів .У.Н.С. булоби пожаданим основати негайно, не зважаючи на те, чи прилучаться до тої справи другі організації, чи ні. У.Н.С. є сам в силі приступити до того діла. І коли сам те діло довершить, то розуміється з захисту будуть користати тільки члени У.Н.С. Захист повинен находитися недалеко осідку У.Н.С., щоби був таний і скорий доїзд для урядників.

Для удержуваня захисту треба доконче створит и новий фонд, — без того не обійдеться, наколи каса Союза ма збільшатися. Пропоную, щоби відділи У.Н.С. призначили на фонд захисту що найменьше по пять центів місячно на кождого свого члена зі свої каси, значиться з вкладок, які члени платять до товариства чи брацтва. Таким способом створиться фонд для вдержання захисту, на котрім члени не потерплять, тільки потерпить каса відділу, але за те зробиться велике і благородне діло; дасться велику моральну підпору У.Н.С.

Урядовий орган „Свобода" ніколи і під жадним услівем не повинна бути заразом неофіціяльним органом якої небудь політичної партії, чи організації, та служити тільки одній групі повного політичного напрямку. Не повинна також ніколи служити і обороняти інтереси одної певної релігійної секти, бо це абсолютне противиться цілі У.Н.С., бо в статуті виразно і однозначно сказано, що цілею Союза є: „Зединити братньо всіх Українців і їх потомків, замешкалих в Америці, без огляду на їх політичні та релігійні переконання..."

Зате „Свобода" повинна стояти ідейно висше політичних груп чи партій, та повинна обороняти переусім інтереси свого українського народу тут на еміграції, як рівнож у старім краю, а з окрема інтереси тих, котрі своїми грішми її удержують. Кожний член Союза без винятку повинен мати місце на сторінках „Свободи" висказувати свої погляди а ріжні політичні, народні, громадські, клясові, релігійні та инші справи.

Іван Мартинець.
дел. від. 233.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенєм, будуть ласкаві за кожде написане к оголошенню одно слово числити 2 ц., коли таке оголошенне має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисщих правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи".